

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 04.06.2008, sp. zn. 25 Cdo 3117/2006, 25 Cdo 2432/2008, ECLI:CZ:NS:2008:25.CDO.3117.2006.1; ECLI:CZ:NS:2008:25.CDO.3117.2008.1

Číslo: 66/2009

Právní věta: V místě zvýšeného výskytu a pohybu osob je chovatel povinen (§ 415 obč. zák.) zajistit svého psa takovým způsobem, aby zabezpečil ochranu okolí a aby minimalizoval riziko kontaktu psa s další osobou, a to i v případě, že útok psa byl reakcí na počínání kolemjdoucího dítěte.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 04.06.2008

Spisová značka: 25 Cdo 3117/2006

Číslo rozhodnutí: 66

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Mezitímní rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 27. 8. 2002, jímž byl nárok žalobkyně shledán co do základu opodstatněným, byl usnesením Městského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2003 zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení, neboť k podání žaloby nezletilé žalobkyně nebyl dán souhlas soudu ve smyslu § 179 o. s. ř. Rozsudek ze dne 7. 7. 2003, kterým soud prvního stupně rozhodl totožně, byl usnesením odvolacího soudu ze dne 30. 1. 2004 zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení, neboť nebyl proveden důkaz lékařskou zprávou z prvního ošetření žalobkyně v nemocnici Motol ze dne 15. 8. 1998 a odvolací soud nesdělil závěry soudu prvního stupně ohledně aplikace § 415 obč. zák. na jednání žalovaného s tím, že pouhá existence psa ležícího na dece, který nepobíhá a je pod dozorem, nezakládá porušení povinnosti žalovaného podle tohoto ustanovení. Rozsudkem ze dne 26. 7. 2004, ve znění opravného usnesení ze dne 1. 2. 2006, O b v o d n í s o u d pro Prahu 6 rozhodl, že základ nároku žalobkyně není opodstatněný, žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení mezi účastníky. Vyšel ze zjištění, že žalobkyně dne 15. 8. 1998 na veřejném místě na Slapské přehradě, kde byla se svojí matkou i babičkou, si hrála na louce a přiblížila se svým obličejem k psovi, ležícímu na dece vedle žalovaného a jeho manželky, natolik, že pes, který se zřejmě lekl, poranil žalobkyni tvář svými zuby, i když uposlechl pokyn žalovaného „stůj!“. Na travnaté ploše – pláži Ždán u Slapské přehrady, kde k poranění došlo, bylo v té době hodně lidí, kteří

za teplého odpoledne leželi či seděli na dekách. Pes neměl náhubek a nebylo prokázáno, zda byl na vodítku, což soud prvního stupně považoval za nerozhodné, neboť ležel na dece vedle žalovaného a jeho manželky. Žalobkyně byla bezprostředně po zranění převezena k ošetření do nemocnice v Motole, kde ošetřující lékařce sdělila, že psa chtěla políbit. Výpověď matky žalobkyně, že pes její dceru napadl, když se skláněla k zemi v jeho blízkosti, hodnotil soud prvního stupně jako nevěrohodnou vzhledem k tomu, že byla vzdálena 6 metrů od místa střetu a netvrdila, že by se na dceru (žalobkyni) dívala a viděla tak přesný průběh děje. Na základě zjištění, že žalobkyně se přiblížila k psovi, který ležel v klidu na dece vedle svého majitele (žalovaného), jenž povel zastavil psa v jeho dalším jednání, dospěl soud prvního stupně k závěru, že žalovaný svým jednáním ani opomenutím neporušil § 415 obč. zák. a z jeho strany tak nedošlo k porušení právní povinnosti, tudíž neodpovídá za škodu podle § 420 obč. zák.

K odvolání žalobkyně M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 18. 5. 2005, ve znění opravného usnesení ze dne 30. 5. 2006, rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil ve znění, že žaloba se zamítá. Vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a ztotožnil se i s jeho právním posouzením. Konstatoval, že rozhodující je skutečnost, že pes ležel v klidu na dece se svými majiteli, byl plně pod jejich kontrolou a na bezprostřední přiblížení žalobkyně reagoval naprosto přirozeným obranným způsobem. Tvrzení žalobkyně zpochybňující informaci, že ke zranění došlo, když „chtěla dát psovi pusinku“, uvedenou v lékařské zprávě ze dne 15. 8. 1998, zhodnotil jako neopodstatněné; nadto se jednalo o novou skutečnost, která není v odvolacím řízení přípustná (§ 212a odst. 3 o. s. ř.). Zdůraznil, že na odpovědnost majitele psa, který způsobil zranění malému dítěti, se vztahují stejné zákonné podmínky jako na jakoukoliv jinou škodu, a nejedná se o nějakou škodu svého druhu. Pokud jde o prevenční povinnost ve smyslu § 415 obč. zák., žalovanému nelze v jeho jednání nic vytknout; naopak tuto povinnost porušila matka žalobkyně, která dceru dostatečně nepoučila o tom, jak se má chovat k cizím psům. Soud prvního stupně pochybil pouze v tom, že ačkoliv žalobu zamítl, rozhodoval mezitímním rozsudkem, což odvolací soud napravil.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a podává je z důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. (nesprávné právní posouzení). Namítá, že je nerozhodné, zda se dovolatelka k psovi naklonila z důvodu, že „mu chtěla dát pusinku nebo chtěla chytit myšku“. Mezi chováním psa (prudkým pohybem) a zraněním žalobkyně existuje příčinná souvislost a soud měl zhodnotit míru spoluodpovědnosti jak žalovaného tak i matky žalobkyně, neboť žalovaný měl reagovat na blížící se malé děti, které nepochybně viděl, a již v této chvíli měl držet svého psa tak, aby patrně obranným pohybem některému z nich neublížil, zatímco matce lze snad vytknout nedostatečně důrazné poučení její dcery o tom, že se k cizímu psovi nemá vůbec přibližovat. Dále uvádí, že „vsuvka o polibku psa“ byla pravděpodobně do lékařské zprávy o vyšetření žalobkyně ze dne 15. 8. 1998 dopsána dodatečně. Cituje část závěru znaleckého posudku ze dne 4. 12. 2001, kde znalec hodnotí věrohodnost a logičnost výpovědi nezletilé, a nesouhlasí se závěrem, že žalovaný učinil vše, aby nedošlo ke škodě. Poukazuje na to, že pes neměl náhubek, nebyl na vodítku, a dovozuje, že dceru měl žalovaný včas upozornit, že se přiblížila k jeho psovi na bližší vzdálenost, než je vhodné. Žalobkyně byla normálně vyvinutým sedmiletým dítětem, a proto vzdálenost 6 metrů, ze které ji matka sledovala, považuje za dostatečnou k okamžitému zásahu v případě jejího nevhodného chování jako např. vkročení do vody, když jiné nebezpečí nepředpokládala. S odkazem na § 3 odst. 1 obč. zák. namítá, že závěr odvolacího soudu, zejména pak rozhodnutí o náhradě nákladů řízení (usnesení ze dne 9. 1. 2006), je rozporu s dobrými mravy. Navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření uvádí, že dovolání je v daném případě přípustné pouze podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť k založení přípustnosti podle písm. b) tohoto ustanovení nejsou v posuzované věci splněny podmínky. Podle jeho názoru žalobkyně po celou dobu soudního řízení uváděla velmi zkreslené a nepravdivé údaje, které navíc v jeho průběhu měnila; například vzdálenost matky od

žalobkyně podle protokolu o jednání činila 10 – 15 metrů, avšak v dovolání uvedla 6 metrů. S odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu Rv I 469/29 z roku 1929 konstatuje, že při hodnocení potřebné míry dohledu nad zvířetem „je potřeba učinit takové opatření a dohled, které může být rozumně požadováno s přihlédnutím k povahovým vlastnostem zvířete a okolnostem, za kterých je zvíře používáno“. Z těchto důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání žalobkyně odmítl, popřípadě, je-li přípustné, zamítl a uložil žalobkyni nahradit mu náklady dovolacího řízení.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o. s. ř., přezkoumal napadené rozhodnutí a dospěl k závěru, že dovolání co do částky 57 750 Kč s příslušenstvím je podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. přípustné i důvodné; ve zbývajícím rozsahu není dovolání přípustné.

Podle § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. není dovolání podle odstavce 1 tohoto ustanovení přípustné ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20 000 Kč a v obchodních věcech 50 000 Kč; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

V dané věci žalobkyně napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve znění, kterým byla zamítnuta žaloba na zaplacení částky 67 316 Kč s příslušenstvím, která je součtem částky nárokové na náhradu za ztížení společenského uplatnění ve výši 57 750 Kč a dalších částek, které v úhrnu činí 9566 Kč (poplatek za vyhotovení bodového ohodnocení následků úrazu ve výši 100 Kč, ušlá mzda matky žalobkyně ve výši 2316 Kč, úhrada za gel na jizvy ve výši 1200 Kč, úhrada za dopravu na ošetření a zpět ve výši 2950 Kč, úhrada za dva lékařské posudky ve výši 3000 Kč). Jedná se o dílčí nároky se samostatným skutkovým základem, byť požadované jako důsledek jedné škodné události. Přípustnost dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o více nárocích, je třeba posoudit u každého nároku zvlášť a bez ohledu na to, zda byly uplatněny a bylo o nich rozhodnuto v jednom řízení jedním rozsudkem. (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. [25 Cdo 1097/2004](#), publikované v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, sešit 33/2006, pod C 3431). Předmětem řízení před odvolacím soudem byly kromě náhrady za ztížení společenského uplatnění (57 750 Kč) jednotlivé nároky ve celkové výši 9566 Kč. Přípustnost dovolání proti rozhodnutí o peněžitých plněních nepřevyšujících 20 000 Kč je vyloučena ustanovením § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř.; Nejvyšší soud proto dovolání v tomto rozsahu jako nepřípustné odmítl podle § 243b odst. 5, věty první, a § 218 písm. c) o. s. ř.

Dovolání žalobkyně proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, je ve zbývajícím rozsahu přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., neboť soud prvního stupně rozhodl jinak než ve svém dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu (ohledně aplikace § 415 obč. zák.), který jeho dřívější rozhodnutí zrušil.

Podle § 415 obč. zák. je každý povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.

Ve smyslu § 415 obč. zák. je každý povinen zachovávat vždy takový stupeň bedlivosti (pozornosti), který lze po něm vzhledem ke konkrétní časové a místní situaci rozumně požadovat a který – objektivně posuzováno – je způsobilý zabránit či alespoň co nejvíce omezit riziko vzniku škod na životě, zdraví či majetku. Nepočíná-li si někdo v souladu s takto obecně stanovenou právní povinností, chová se protiprávně a postihuje ho za to – za splnění dalších předpokladů – občanskoprávní odpovědnost za škodu podle § 420 obč. zák. Odpovědnost chovatele za škodu způsobenou domácím zvířetem se posuzuje podle ustanovení § 415 a § 420 obč. zák., a to z hlediska

potřebného dozoru nad chovaným zvířetem. I zde platí všeobecně předpokládané (presumované) zavinění s možností vyvinění se ve smyslu § 420 odst. 3 obč. zák., když žalovaný prokáže, že škodu nezavinil, že si ji způsobil sám poškozený nebo třetí osoba, anebo že vznikla náhodou, k níž sám nevytvořil podmínky (srov. např. rozsudek býv. Nejvyššího soudu SSR ze dne 25. 5. 1979, sp. zn. [3 Cz 31/79](#), uveřejněný v Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, pod č. 5/1981).

Vlastník, případně ten, komu vlastník psa svěří, je povinen psa zajistit takovým způsobem, aby zabezpečil ochranu okolí, zejména ostatních osob. Pokud však neprovede potřebná opatření, kterými by minimalizoval možné nevhodné či škodlivé chování psa a případné negativní následky takového chování, lze konstatovat, že nezabezpečil ochranu ostatních osob, ačkoliv mohl předpokládat, že pes může vlivem konkrétních okolností změnit své chování a být dokonce útočný a agresivní.

Majitel či chovatel zvířete by měl předpokládat, že může dojít k nepřiměřenému a nebezpečnému chování zvířete, a měl by být na takovou situaci připraven tak, aby ji zvládl. Pokud se totiž někdo rozhodne k chovu zvířete, je třeba, aby se seznámil se vším, co s chovem souvisí, a je povinen se vždy postarat o to, aby předcházel možné škodě způsobené zvířetem a plnil tak svou prevenční povinnost danou zákonem. Obsah prevenční povinnosti přitom úzce souvisí také s místem, kde se chovatel se zvířetem nachází, neboť odlišné povinnosti budou chovatele stíhat při jejich pobytu na místě, na němž přímo nehrozí vznik škody na zdraví či na majetku třetích osob s ohledem na všechny předvídatelné okolnosti, oproti místu, kde například zvýšený výskyt a pohyb osob možnost vzniku škody podstatně zvyšuje, a proto je nezbytné psa zabezpečit i za pomoci prostředků, jež by jinak situace nevyžadovala.

V konkrétní situaci posuzovaného případu s přihlédnutím ke všem v řízení zjištěným okolnostem se dalo objektivně předpokládat nebezpečí vzniku škody při možném kontaktu psa s dětmi hrajícími si v blízkém okolí, jejichž pohyb nelze dopředu předvídat. Pes žalovaného sice ležel na dece v jeho bezprostřední blízkosti a byl plně pod jeho kontrolou, avšak nelze přehlédnout, že se žalovaný vypravil se psem na veřejné místo, využívané za teplých dnů jako pláž u Slapské přehrady, kde se nacházelo za příznivého počasí velké množství lidí, což ve svém důsledku klade vyšší nároky na splnění prevenční povinnosti žalovaného, který na takovém místě musí dbát zvýšené opatrnosti a obezřetnosti. Z tohoto důvodu je také nutné dovodit povinnost žalovaného zabránit možnému kontaktu jeho psa s další osobou na takto frekventovaném místě. Samotná skutečnost, že pes bez náhubku a vodítka ležel na dece se svým pánem, evidentně nebyla dostatečným opatřením k zabránění vzniku škody na zdraví dítěte při kontaktu se psem. S ohledem na okolnosti vzniku škody na zdraví žalobkyně nelze příčinu jejího zranění označit za náhodu, k jejímuž naplnění sám žalovaný nepřispěl. Není proto správný závěr odvolacího soudu (i soudu prvního stupně), že žalovaný svým jednáním (ani opomenutím) vůbec neporušil § 415 obč. zák. a že tak nebyly naplněny předpoklady jeho odpovědnosti za škodu podle § 420 odst. 1 obč. zák. S odvolacím soudem se lze ztotožnit potud, že matka poškozené spoluzpůsobila vzniklou škodu, neboť zanedbala řádný dohled nad dcerou, a že příčiny vzniku škody na zdraví žalobkyně v podstatné míře spočívají v chování poškozené a její matky.

Jak vyplývá z výše uvedeného, rozhodnutí odvolacího soudu není z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správné. Dovolací soud proto podle ustanovení § 243b odst. 2, věty za středníkem, o. s. ř. rozsudek odvolacího soudu v rozsahu, v jakém je dovolání žalobkyně přípustné, zrušil, a, neboť důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i pro rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí spolu s usnesením soudu prvního stupně ze dne 6. 10. 2005 i usnesením odvolacího soudu ze dne 9. 1. 2006, jimiž bylo rozhodnuto o konečné výši nákladů řízení (závislé výroky), a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).